

Sygn. akt II CZ 92/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. K.  
przy uczestnictwie PGE Dystrybucja Spółki Akcyjnej w L.  
o ustanowienie służebności przesyłu,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 27 stycznia 2016 r.,  
zażalenia wnioskodawczyni  
na postanowienie Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 26 czerwca 2015 r.,

**oddala zażalenie.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 r. odrzucił, jako nieopłaconą, skargę kasacyjną wnioskodawczynie J. K. od postanowienia tego Sądu z dnia 30 października 2014 r. w sprawie z udziałem PGE Dystrybucji Spółki Akcyjnej o ustanowienie służebności przesyłu. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 15 maja 2015 r. oddalił wniosek J. K. o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Postanowienie to zostało doręczone pełnomocnikowi wnioskodawczynie w dniu 28 kwietnia 2015. Wobec nieuiszczenia opłaty w przypisanym tygodniowym terminie biegnącym od dnia doręczenia odpisu postanowienia pełnomocnikowi (zgodnie z powołanym w uzasadnieniu art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną J. K. (na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 czerwca 2015 r. wnioskodawczynie podniosła: zarzut naruszenia art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w zw. z art. 130 § 1 k.p.c. polegającego na jego niezastosowaniu i błędnym przyjęciu, że brak opłaty od skargi kasacyjnej pozwala na jej odrzucenie bez uprzedniego wezwania pełnomocnika do usunięcia tego braku oraz zarzut naruszenia art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez oddalenie wniosku o zwolnienie wnioskodawczynie od kosztów sądowych w całości, w sytuacji gdy sytuacja materialna wnioskodawczynie uzasadniała uwzględnienie tego wniosku. W zażaleniu zawarty został wniosek (na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. art. 398<sup>21</sup> k.p.c.) o poddanie przez Sąd Najwyższy kontroli postanowienia z dnia 15 maja 2015 r. oddalającego wniosek o zwolnienie wnioskodawczynie od kosztów sądowych, tj. od opłaty od skargi kasacyjnej.

Wnioskodawczynie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie sądu oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych może podlegać kontroli przez Sąd Najwyższy w ramach rozpoznawania zażalenia

na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną przy uwzględnieniu art. 380 k.p.c. W ramach takiej kontroli Sąd Najwyższy ocenia w szczególności, czy spełnione są przesłanki zwolnienia od kosztów sądowych określone w art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zgodnie z którym zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, jeżeli złożyła oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Skarżąca uzyskała wprawdzie zwolnienie od kosztów sądowych na wcześniejszych etapach postępowania, kiedy jednak wysokości tych kosztów nie można było jeszcze precyzyjnie przewidzieć. Wobec tego trzeba podnieść, że jedyne obciążenie finansowe jakie mogłoby dotyczyć wnioskodawczynie w postępowaniu kasacyjnym wiązało się ze stosunkowo niewielką opłatą w wysokości 40 złotych, należną od skargi kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 30 października 2014 r. wydanego w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu. W tym przypadku (wobec braku przepisów szczególnych) znajduje zastosowanie reguła ogólna wyrażona w art. 23 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, według której od wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego pobiera się opłatę stałą w wysokości 40 złotych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2010 r., V CZ 38/10, OSP 2011, nr 2, poz. 14). Biorąc pod uwagę wysokość należnej opłaty przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej wnioskodawczynie usprawiedliwiona jest ocena, że wnioskodawczynie nawet w sytuacji opisanej w jej oświadczeniu majątkowym była w stanie uiścić opłatę w wysokości określonej w powołanym przepisie. Uzasadnione było zatem rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego oddalające wniesiony przez skarżącą wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W obecnym stanie prawnym zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Wyjątek od zasady określonej w art. 112 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wprowadza art. 112 ust. 3 tej ustawy, który przewiduje, że art. 112 ust. 2 nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie

w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. W judykaturze Sądu Najwyższego jednoznacznie przyjmuje się, że art. 112 ust. 3 jednoznacznie wyłączył zasadę wzywania strony przez przewodniczącego do opłacenia środka odwoławczego wówczas, gdy ten środek odwoławczy został wniesiony przez profesjonalnego pełnomocnika i podlega opłacie stałej lub stosunkowej obliczanej od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 30/11, niepubl.; z dnia 21 marca 2014 r., IV CZ 2/14, niepubl.; z dnia 16 kwietnia 2014 r., V CZ 21/14, niepubl.; z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CZ 78/14, niepubl.; z dnia 25 lutego 2015 r., IV CZ 104/14, niepubl.; z dnia 9 października 2015 r., IV CZ 36/15, niepubl.). W niniejszej sprawie skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 30 października 2014 r. wniósł profesjonalny pełnomocnik. Sąd Okręgowy, oddalając wniosek J. K. o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, prawidłowo przyjął, że tygodniowy termin do uiszczenia opłaty biegł od daty doręczenia pełnomocnikowi odpisu postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, tj. od dnia 28 kwietnia 2015 r. Uchybienie temu terminowi musiało zatem skutkować odrzuceniem skargi kasacyjnej wnioskodawczyni jako nieopłaconej, co nastąpiło mocą postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 r. Wskazać także należy, że powołana w zażaleniu uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r., II UZP 4/10 (OSNP z dnia 2011 r., nr 3-4, poz. 38) nie odnosi się do regulacji zawartej w art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ale poddaje wykładni skutki uchylenia art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., IV CZ 2/14, niepubl.).

Z powodów przedstawionych powyżej Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>14</sup> k.p.c.

eb